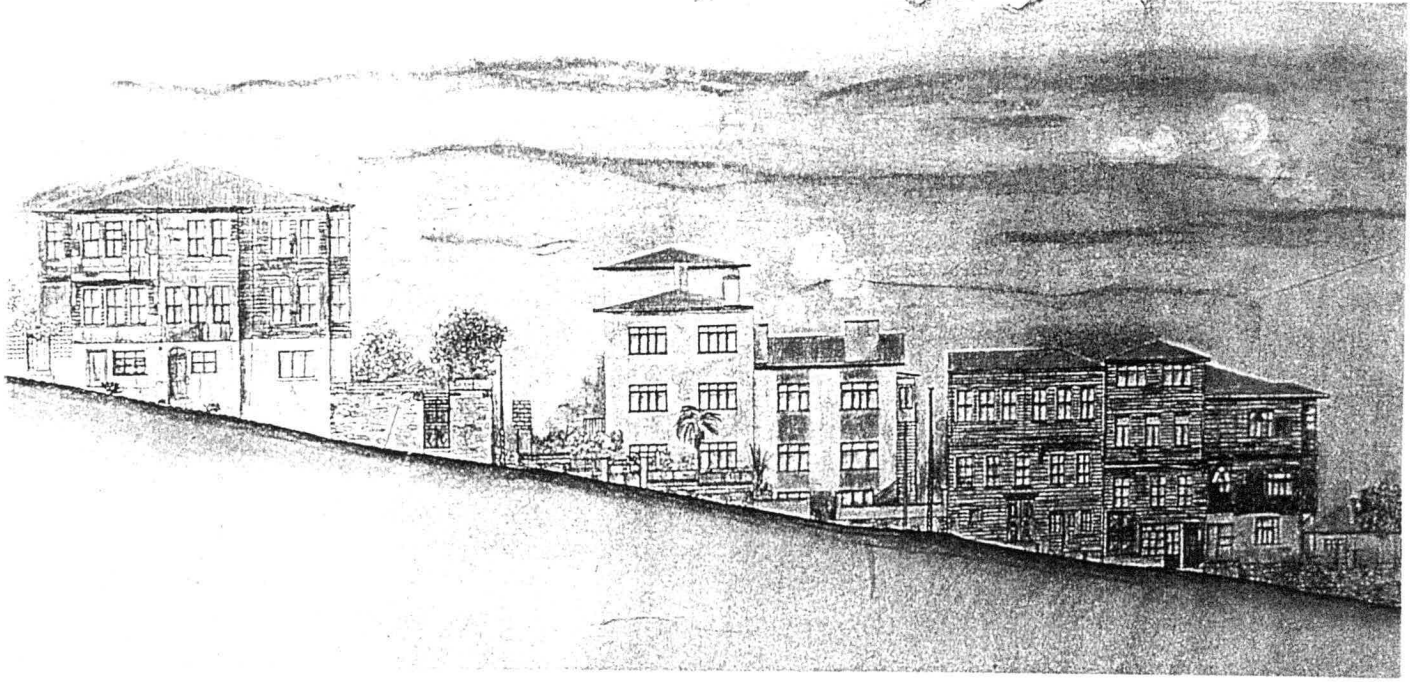

İZMİT'DE TARİHE KARŞI "SON GÖREV":

DN: 3112
Yımd 39

KAPANCA SOKAĞI'nı koruma - yaşatma projesi

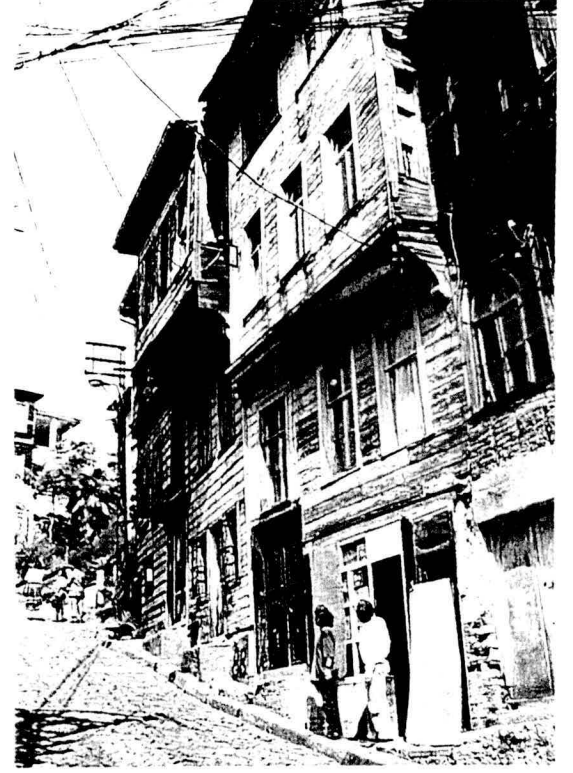
Geçtiğimiz aylarda "büyükşehir" statüsüne kavuşan İzmit, tarihsel kimliğini en fazla yitiren kentlerimiz arasında yer alıyor. Ülkenin en büyük rafinelerinin, sanayi tesislerinin ve en yoğun liman hizmetlerinin bu kentimiz çevresinde toplanmış olması, bir zamanlar İstanbul için bir "sayfıve beldesi" olan bu bölgeyi artık "metropol"

denebilecek bir kimliğe kavuşturdu. Geçmişle bağları son derece zayıflayan, eski kent dokusunu ve değerlerini hemen hiç gözetemeyen, hızlı nüfus artışı, göç ve "yap-sat" düzenine bağımlı bir apartmanlaşmayla, mimari karakteri ve kent dokusu "sıradan bir betonlaşmaya" dönüşen sanayi ve ticaret metropolü...

metin
Okray Ekinci

Kapanca Sokağı'nın
betonlaşmaya karşı ayakta
durmaya başaran kahraman
eski evleri, sonunda bir
kurtarıcıyla karşılaşmış olmanın
sevincini yaşıyorlar...

Oysa Izmit, çok değil, bundan otuz-kırk yıl öncesine kadar, tarihsel kimliğini koruyabilen ve kültür zenginliğini "yitirmeden" gelişebilecek bir Anadolu yerleşmesi olma özelliğini yine de taşıyabiliyordu.

Yirmi yıl öncesinin fotoğraflarında bile, bugünkü kişisiz ve beton yığından farkı olmayan görüntüden çok daha farklı, çok daha güzel, çok daha kişilikli panoromaları izleyebilmek, doğrusu insana hem utanç, hem de ürperti veriyor.

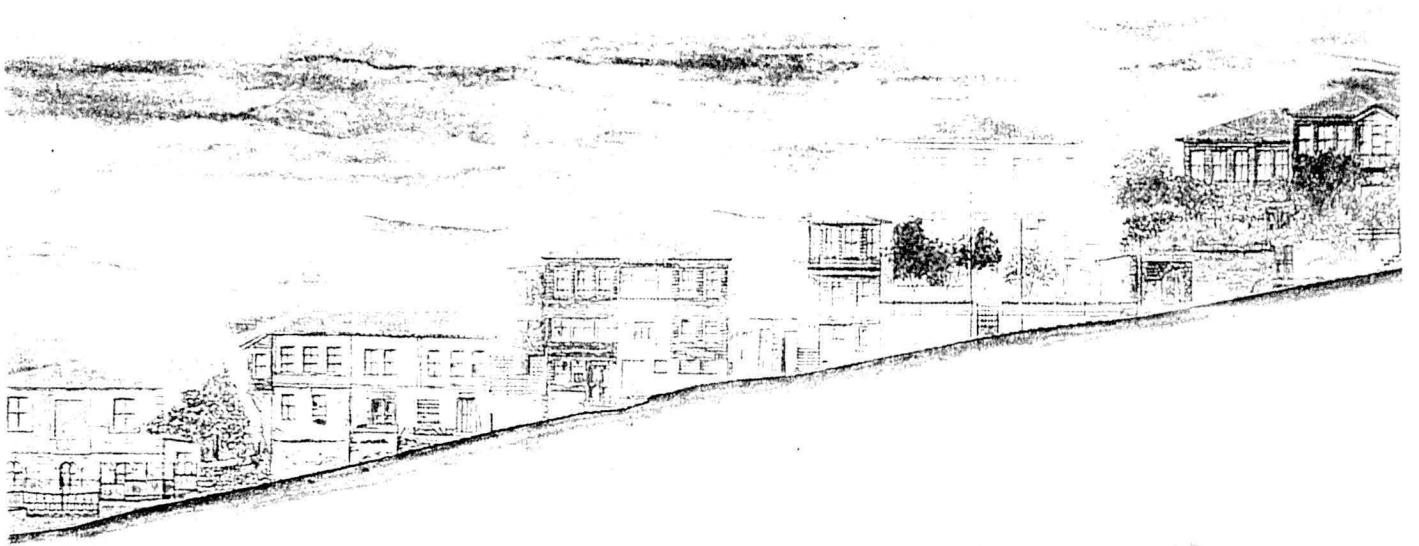
Çünkü Izmit'in, özellikle şu son on yıl içindeki hızlı ve "yıkıcı" değişiminin ardında yatan yanlışlıklar, izlenen imar politikalarındaki duyarsızlıklar ve kenti teslim alan "rant ekonomisinin" insafsız yapılaşma hursu, çok iyi biliniyor; "tanınıyor".

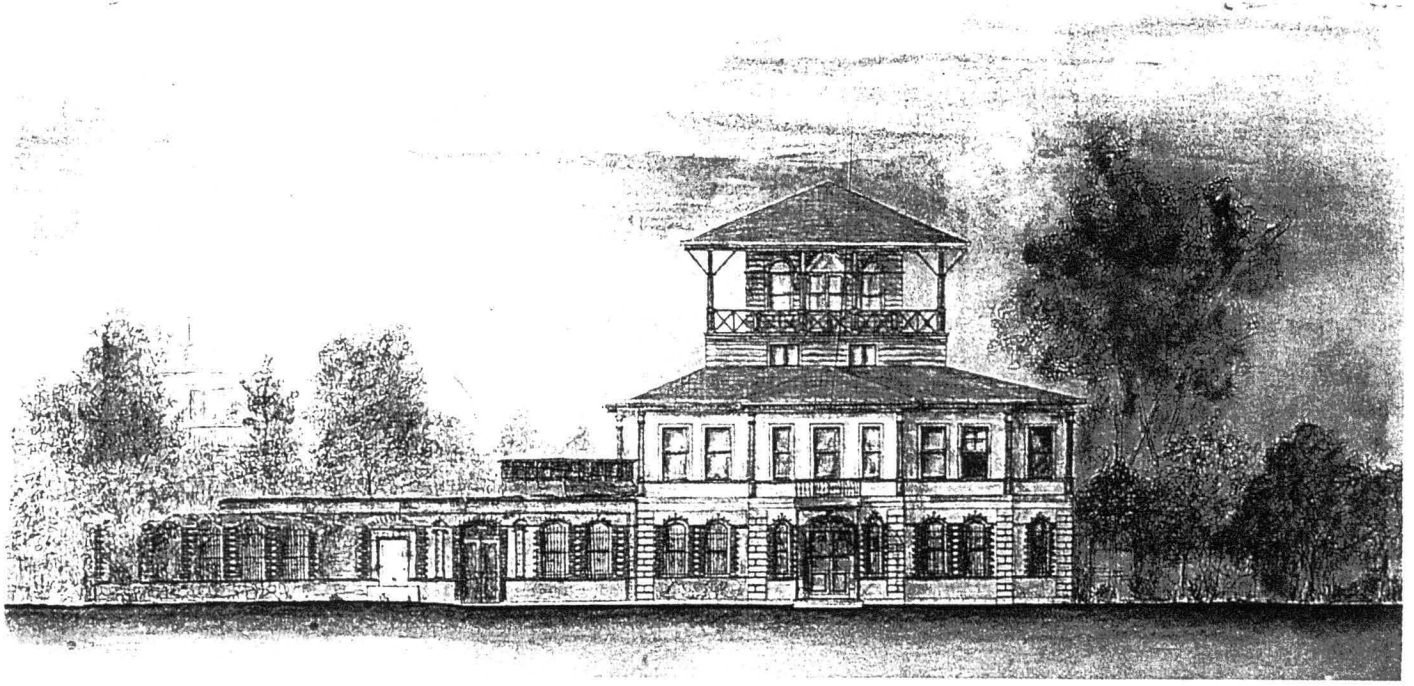
Yani Izmit, yanlışlar ısrarla yinelenerek, uyarılara hiç kulak asılmadan, kentin değerlerini "ezmeden" gelişbilmenin önlemleri biline biline, açıkçası "göz göre

göre" elden çıkan bir eski zenginlikler beldesi olarak yürekleri burkuyor; iç sızlattıyor...

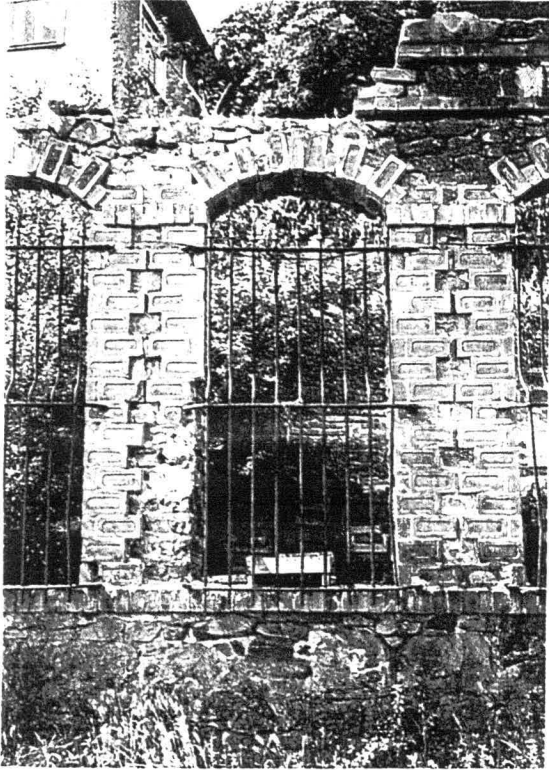
Acaba, bütün bu yıkım ve yokoluşa karşı, yine de Izmit'te geçmişten geleceğe aktarılacak, az da olsa bir kültür zenginliği yok mu? Yakında, 21. yüzyıla geçildiğinde, ya da İsa'dan sonra "üçüncü bin yıl" başladığında, tarihi İsa'dan önce 700'lere dek uzanan bu eski uygarlıklar beldesinde, "işte bir zamanlar bu kent böyleydi" deditebilecek bir kaynak, bir zenginlik, bir miras yok mu? Doğrusunu isterseniz, uygarlığın "kesintisiz" sürebilmesi açısından özellikle Izmit için yaşamsal önem taşıyan bu duyarlı sorular, Kemal Nehrozoğlu'nun vali olmasına dek hiçbir yerel yönetici tarafından merak edilip, araştırılmamıştı.

Gerçi, Mimarlar Odası Izmit Temsilciliği kentteki sivil mimari örnekleri üzerinde bir envanter çalışması yapmış; eski evlerin ve tarihi binaların fotoğraflarından

oluşan sergiler düzenlemiş; yine İzmit'deki bir avuç aydın, kentlerindeki kültürel mirasa "ilgililerin" dikkatlerini çekmeye çalışmışlardı; ama, bütün bu "artık tümiyle yok olmak üzere" olan değerlerden hiç değilse geriye kalabilenlerin kurtarılması düşüncesi, kentin "sorumlu" sahiplerince gündeme bile getirilmemişti. Anıtlar Kurulu'nun 70'li yıllarda yaptığı tesciller; ardından 80'li yılların başlarında aldığı ve kentin kuzey yamaçlarındaki eski yerleşme dokularını içine alan "kentsel SİT" kararları; ve bu kararları tamamlayan koruma kuralları da, yine son altı-yedi yıl içerisinde devreden çıkartılmıştı. SİT kararı anlaşılmaz bir gerekçeyle kaldırılırken, tescilli ev ve bina sayısında da durmadan "azaltmalara" gidilmişti...

Sırrı Paşa Konağı'nın müştemilatındaki özgün tuğla örgü bezemeli taş duvar

Sırrı Paşa Konağı

İşte, böylesi bir süreçte, İzmit'in zaten çok az kalan tarihsel değerleri üzerinde en son yıkım planlarının devreye girmeye hazırlandığı bir anda, gerçekten büyük bir şans olarak Kemal Nehrozoğlu valilik görevine atandı. 80'li yılların başlarında, Muğla'daki demokrat yöneticiliği ve doğal, kültürel çevre değerlerine olan üstün duyarlılığıyla tanıdığımız Nehrozoğlu, uzun süren bir merkez valiliğinden sonra İzmit'e atandığında, hemen ele aldığı öncelikli konular arasına "kentin tarihini gelecek kuşaklara aktarmak" görevini de katmıştı...

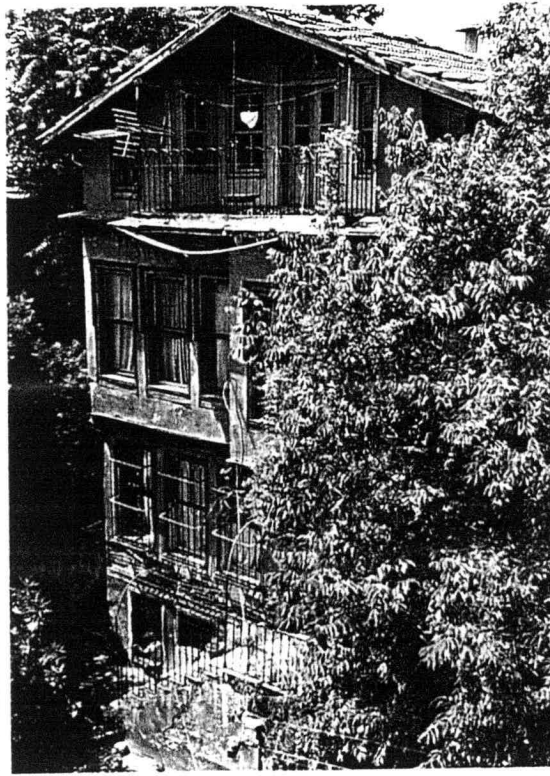
BİR SOKAK VAR; ADI "KAPANCA"...

İzmit'in diğer bir "şansı" olan, Kültür Müdiresi Birgül Yürüker anlatıyor:

"Vali Bey düşüncesini bizlere açıkladığında, çok heyecanlandık. İzmit'de gerçekten herşeyi yitirmemiştik. Özellikle iki sokağımız vardı. Kapanca ve Çukurçeşme. Bu eski sokaklar yakın zamana kadar SİT alanı idiler.

Kapanca Sokağı'nın
bitiminde tüm
görmeleriyle ayakta
duran Pembe Köşk...

Kapanca Sokağı'ndan
geçmişin tanığı
bir taş motif...

Sonra SİT kararı kalktı. Evlerinin çöğü tescilli, ama bakımsız durumdadılar. Çevreyi de apartmanlar sarmış, sarmalamış. Bu sokaklara şimdi el atılırsa, kurtulacaklar. Ama, geç kalınırsa, onlar da yok olacak... Vali Bey, bölgeyi gezdi, evleri inceledi, sonunda Kapanca Sokak'ta karar kılındı. Kültür Bakanlığı'na, bu sokağı kurtarmak için başvurduk..."

Izmit'te Vali Kemal Nehrozoğlu, Kültür Müdiresi Birgül Yürüker, Müze Müdürü Mehmet Turgut, Müze'nin çalışan uzmanı, sanat tarihçesi Aynur Artar ve bu duyarlı grubun yakınları, "Kapanca Sokağı'nı kurtarmak" kararını alıp, bunun coşkusuyla yazarlarken, İstanbul'da Mimarlar Odası'nda da benzer bir coşku, yaklaşık 100 kişilik bir öğrenci grubuyla birlikte yaşanıyordu.

Oda'nın yeni başlattığı "yaz okulu" programı çerçevesinde bir araya gelen mimarlık ve şehircilik öğrencileri, geçen yılki "Zeyrek çalışması" bu yıl daha da genişletmişler, Galata bölgesindeki hemen tüm sokakları ve eski binaları aylar süren bir çabayla teker teker inceleyerek, mesleki öğrenimlerini "uygarlıkların izini sürerek" zenginleştirmişlerdi.

O gün, (yaz başlarıydı), İzmit Valisi Kemal Nehrozoğlu telefon açtığında, "Galata Gönüllü Grubu" da Galata'daki çalışmalarını üst katta sergilemekle meşguldüler.

Vali'nin dileğini yerine getirebilecek deneyimi çoktan edinmişler; kültür mirasımıza karşı duyarlılıklarını çoktan kanıtlamışlardı.

Nehrozoğlu, şunu söylüyordu:

"İzmit'te, tarihsel kent dokusunu hala yaşatan bir sokak var. Bunu kurtarmak istiyoruz. Kültür Bakanlığı'na başvurduk; yardım programına alacaklar. Ancak, bunun için sokağın ve evlerin bir röleve ve restorasyon projesi gerekli. Zamanımızda dar. Yaz sonuna Bakanlığa göndermeliyiz. Nasıl yardımcı olabilirsiniz?..."

Yanıtının, çok kısa olduğunu anımsıyorum:

"Hemen geliyoruz..."

...VE, GALATA GRUBU İZMİT'TE

Kapanca projesine hangi duygularla başlanıldığını ve öğrencilerin bu projeye nasıl dört elle sarıldıklarını, Galata Grubu'nun "sadece bir üyesi" olduğunu vurgulayan, yüksek mimar Yılmaz Kuyumcu şöyle anlatıyor:

"Kültür, mimari, kimlik ve çevre konusunda duyarlılıklarını kanıtlamış genç öğrenci meslektaşlarımızla yaz tatillerinin bir kısmında İzmit'in geleneksel kent dokusu üzerine bir çalışma yapma fırsatı çıktığı zaman, bunu değerlendirmekte tereddüt etmedik. Çevre ve kültür konusunda son derece duyarlı bir Vali, Kültür Müdiresi, İzmit Müze'si, yerel Mimarlar Odası Temsilciliğimiz bir anda, çalışma için gerekli ortamı sağladılar. Halkın önce kuşkulu, endişeli, çekingen tavrı; bizzat Savın Vali'nin çabaları, Kültür Müdürlüğü, İzmit Müzesi ve Galata Grubu ile müştereken düzenlenen toplantılar sayesinde ve halkın çalışmalarını gördüğü genç arkadaşlarımızın be-nimsemesiyle değişti. Çekingenlik büyük bir heyecan ve yakınlığa dönüştü. Evlerinde, sokağın eski durumunu gösterecek fotoğraflar aramaya başladılar. Genç arkadaş-

larımıza çevrenin gizli kalmış güzelliklerini göstermek ve onların ortaya çıkarılmasını sağlamak için adeta yarıştılar. Genç arkadaşlarımız da çok yoğun bir çalışma temposu ile kendilerinden isteneni bir an önce yerine getirmek için çalıştılar..."

Galata Grubu'ndan, Kapanca Sokak için istenilen ne-
lerdi?

Bu sorunun yanıtı, projenin de kapsamını oluşturuyor:

1-Sokağın tam rölövesi,

2-Sokağa cephe veren tüm eski ve yeni binaların rölö-
veleri,

3-Kapanca'nın kuzeyinde, İzmit'e egemen bir panoro-
ması olan tepe üzerine inşa edilmiş tarihi Srri Paşa Ko-
nağı'nın, çevresiyle birlikte rölöveleri,

4-Bu rölöveler esas alınarak, sokağın ve yine tüm bina-
ların restorasyonu için ön projeler; yeni düzenleme
önerileri.

5-Proje bölgesinin tarihsel geçmişi ve mimari özellik-
lerini tanıtan bir inceleme, araştırma dosyası...

Projenin amacı ise, şöyle özetleniyor:

1-Kapanca Sokağı, Srri Paşa Konağı ve yakın çevresin-
deki tarihi evlerin, kent dokusunun ve tarihi eserlerin:

-Değerlerinin ortaya konulması ve tanıtılması,

-Kaybolmuş veya kaybolmaya başlamış değerlerinin
bulunması, ortaya çıkarılması ve kazandırılması,

-Bu alanın bir proje kapsamında restore edilerek, yaşı-
yan bir müze-bölge tanımı çerçevesinde kalıcı olma-
sının sağlanması,

-Halen bu çevrede yaşayanların; evlerinin daha sağlıklı
bir hale getirilmesi ve onlara yeni olanaklar sağlanma-
sıyla yerlerinde tutulması,

-Bu çalışmanın, İzmit'te yapılacak diğer çalışmaları teş-
vik edecek, öncü model oluşturacak şekilde düzenlenmesi...

KAPANCA'NIN SERGİSİ, YİNE KAPANCA'DA

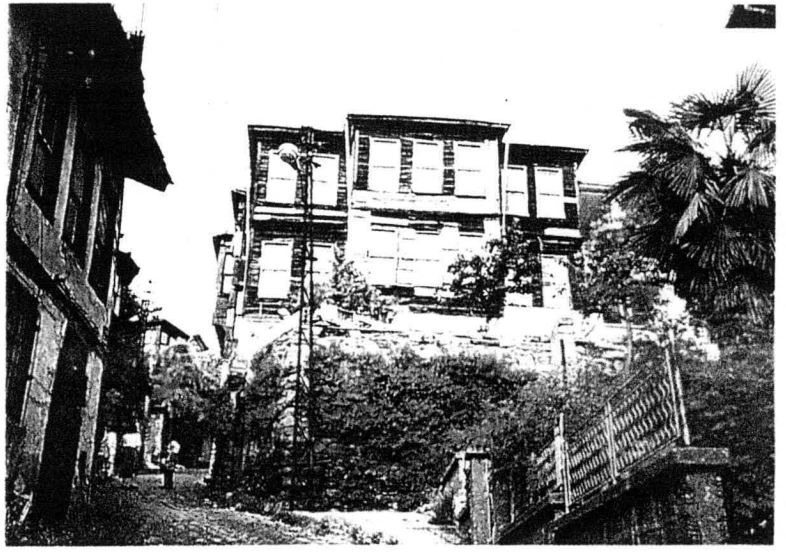
Galata Grubu'nun yaklaşık iki ay süren çalışmaları so-
nucunda ortaya çıkan ilk çizimler, resimler, perspek-
tiller, fotoğraflar ve restorasyona yönelik önerileri tar-
tıştırmaya açan ön projeler, yine Kapanca Sokak'ta, soka-
ğın hemen güney girişindeki tarihi İstiklal İlkokulu'nda
önce "semt sakinlerine" sergilendi.

Bu sergi için gönderilen davetiyelerde, Kapanca Sokak
sakinlerinden "Kemal Amca", güleryüzlü bir fotoğrafıyla
tarihe duyarlı konuklarını "Kapanca'da çay içmeye" ça-
ğırıyor; bu çağrıya Kemal Nehrozoğlu da İzmit Valisi
olarak imzasıyla eşlik ediyordu.

1920'lere kadar, aynı mahalledeki Anadolu Rumlarının
kilisesi olan İstiklal İlkokulu'nun taş binası ve güzel
bahçesi, o gün tarihle yeniden buluşmanın duygulu saat-
lerini yaşıyorlar. Öğrenciler, mimarlar, Kapanca Sokak
sakinleri ve konuklar, yok olmak üzere olan bir geçmiş
yeniden yaşatarak, geleceğe taşınmanın ilk adımlarını at-
mış olmaktan büyük coşku duyuyorlar...

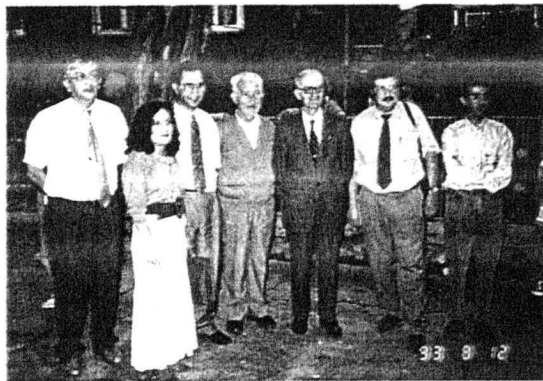
Son sözü, yeniden, bu özverili çalışmanın "lokomotifi"
Y.Mimar Yılmaz Kuyumcu'ya bırakıyorum:

"Tüm bunların yanı sıra, çalışmanın ortaya çıkan bir
başka yönü daha var: Gençlerle yürümek..."

Izmit'in "görünen" kent
yapısının dışında,
tarihsel kimliğini hala
koruyabilen Kapanca'dan
görünüşler...

"Evler, güzel evler
duvarlar, duvarlardan
taşan çiçekler, çiçekler-
den taşan renkler, renk-
lerden taşan, fışkıran
bir hayatın mekanı
Kapanca Sokağı.
M O 12 yy uzanan
Nicomedia kentinin son
yy da yaptığı şaheser "

İstiklal İlkokulu naaki
serginin açılışında, Vali
Kemal Nehrozoğlu,
mahalle sakinleri,
Galata Grubu ve
mimarlar, tarihi çevre
için güçbirliği yapmanın
mutluluğunu yaşıyorlar

TARİHE SAYGILI BİR KENTSEL TASARIM ÖNERİSİ

projemiz 1-3 y.y'da tapınakları, tiyatroları, sarayları, çeşmeleri sütunlu caddeleri ve tersanesi ile en görkemli dönemini yaşayan İzmit-Kapanca sokağında kentsel tasarım çalışmasıydı. Bu kültür birikimi çalışma yaptığımız dokuda sınırlı da olsa günümüze kadar ulaşmış bulunuyordu. Kontrolsüz gelişen kentlerde doğal Sit alanlarının korunması önemli ve acil bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kentsel tasarım aşamasında arkadaşlarımızla vardığımız, Doğal Çevre, -Yapılan Çevre,- Sosyal Çevre verileri tasarımıımızı yönlendirdi.

Tasarımımızda üç röper noktası tesbit ettik ve bir Kültür aksı oluşturmayı amaçladık.

İlk Röper noktası olan;

-Sahil bandı ile, İstanbul-Ankara karayolu arasındaki kot farkını giderek rekreasyon alanları oluşturulmasını;

-İkinci röper noktamız olan Sırrı Paşa Konağı ve bahçesi Devlet Konut Evi olarak değerlendirilmesini;

-Kültür aksımızın en ucunda bulunan Antik Kale ve çevresindeki yeşil doku korunup geliştirilmesini, vista noktaları düzenlenmesini önerdik. Bu noktalar arasında çeşitli platolar oluşturmayı ve bu platoları çeşitli fonksiyonlarla yüklemeyi amaçladık.

HAMAM PLATO

Harabe halinde bulunan hamamın restitüe edilerek yeniden faaliyete geçirilmesini önerdik.

İ.SARNIÇ PLATO

Sarnıcın içinin temizlenmesi ve açık hava müzesi olarak değerlendirilmesini önerdik.

ARA PLATOLAR

Dokuda zaten mevcut olan meydancıkların yeniden ele alınarak düzenlenmesini önerdik.

FELSEFE PLATOSU

Gençlerin sosyal aktivitelerine olanak sağlayacak imkanların oluşturulması amacıyla müzik, tiyatro, resim gibi kültürel etkinliklerin düzenlenebileceği bir platform önerdik.

II.SARNIÇ PLATO

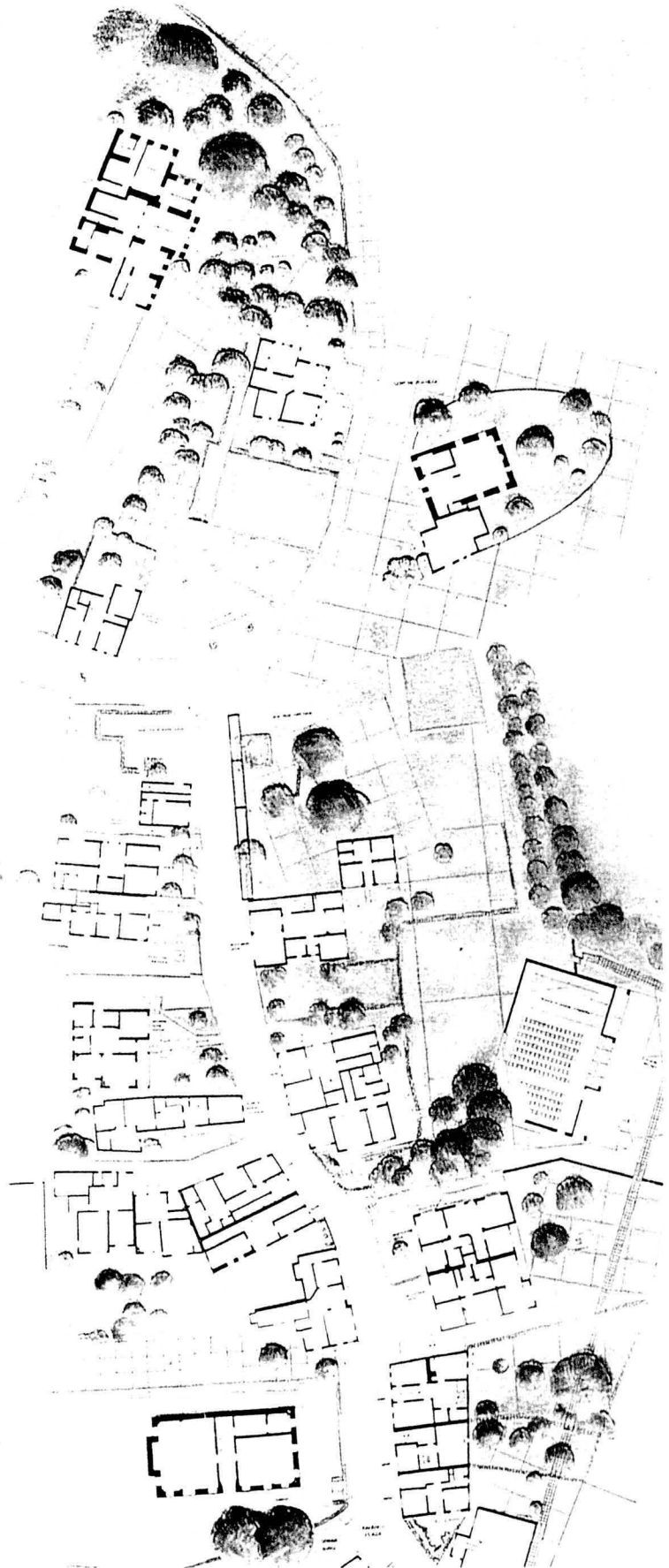
Varolan II.Sarnıcın tiyatro olarak düzenlenmesini önerdik.

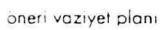
Kapanca Sokağında yaptığımız, 1/100 ölçekli çalışmalarımızı mahalle sakinleriyle yaptığımız anket sonuçlarına göre yönlendirdik. Buna göre bazı evlerin pansiyon olarak kullanılmasını ve arka bahçelerinin İzmit çay bahçeleri olarak düzenlenmesini; çeşmelerin yeniden faaliyete geçirilmesini; paralel yollardan geçişler yapılmasını ve yol dokusunun yeniden elden geçirilmesini önerdik. Ayrıca yerel bitki örtüsünü tesbit ettik ve tasarımlarımızda bunu korumayı amaçladık.

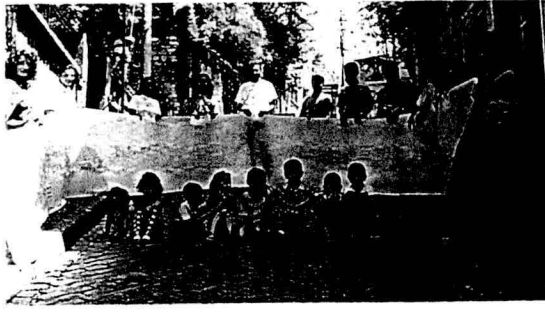
Tüm bunların yanısıra çalışmamızda ortaya çıkan bir başka yönde trafik sorununun çözülmesi idi. Tasarım çevresinde bütün sokakları trafiğe kapattık. Ulaşımı büyük ölçüde hafifletmek ve Antik Kale'ye çıkmayı kolaylaştırmak amacıyla sahil bandından başlayan teleferiği önerdik.

Çalışma yaptığımız sırtın manzaraya hakim olması sebebiyle birden çok vista noktası oluşturduk.

Doğal Sit alanlarının korunması e yeniden hayata geçirilmesinde amatör çalışmaların değerini bir kez daha vurguladığımız bu çalışmamızla genç mimarların kendi kültürüne dört elle sarıldığını en iyi şekilde ortaya koyduğumuzu düşünüyoruz.

"Biz Galata Grubu olarak bu sokağın rölovesini yaptık. Kemal Amca'nın, Fotoş Bakka'nın ve daha nice candan, sevecen insanın yokolmaya yüz tutmuş güzellikleri içinde yaşadığı bu sokağı, evleri, ağaçları, temel kalıntıları, cephelerinde yılların yıpratıldığı, aşındırdığı yorgunluk izleriyle tespit ettik."

GALATA GRUBU MEKTUBU

Mimari kimlik çevre kültür konularında duyarlı bir kaç mimarlık öğrencisinin özverili çalışmaları sonunda Mimarlar Odasının da desteği ile Zeyrek bölgesinde yapılan rölöve çalışması ile ilk adım 1992 yılında atılıyordu.

Daha sonra gönüllü öğrencilerin katılımı ile Eminönü bölgesindeki tarihi yapılarla ilgili tesbit ve araştırma gezileri bu bölge ile ilgili bir gezi notu hazırlanmasına kadar gitti. Bu duyarlılık ve yaklaşım danışmanlarımızın desteği ve Mimarlar Odasının katkıları ile Galata Gönüllü çalışma grubuna dönüştürüldü. İstanbul'un eski yerleşimlerinden biri olan Galata'dan günümüze kadar gelebilmiş yapılarla ilgili tesbit, fotoğraf, yazılı dokümanların bir araya getirilmesi bunların kimliklerinin korunması ve geleceğe aktarılması Galata Gönüllü Çalışma Grubunun amaçlarından biriydi. Çalışmalarımız ilerledikçe mimari kimlik, kent kültürü, çevre korumacılık kavramları oluşmaya başladı. Cumartesi günleri yapılan seminerlerle (arkeoloji, tarih, fotoğraf, resim, kent yaşamı ve benzeri) daha da şekillendi. Galata çalışmaları sürerken Kapanca sokağının bir rölovesinin yapılması gündeme gelmişti. Çalışma bir ekip çalışması olacaktı. Ve ekibin orada belirli bir süre kalması gerekiyordu. Böylesi bir çalışma şekli bizde merak ve heyecan uyandırmıştı. Bir çoğumuz İzmit i şehirlerarası yolculuklarımızdan edindiğimiz izlenimle bir sanayi şehri olarak hatırlıyorduk. Ama Kapanca sokağına gittiğimizde İzmit ile ilgili bu izlenimimiz hemen değişti. Bir sanayi şehri olan İzmit'te böyle bir sokağın ayakta kalması bizde şaşkınlık uyandırmıştı. Geçmiş bugüne aktarmak için bütün gücü ile ayakta kalmaya çalışan bu sokak bizi çok etkiledi. Günümüzde sanayileşmenin getirdiği çarpık kentleşmeden nasibini alan İzmit'te hala böylesine tarihi dokuların az da olsa ayakta kalabilmiş olması bizi şevkle çalışmaya yönlendirdi. İlk defa böyle bir işe girişmenin heyecanı ile çalışmalarımıza başladık. Başlarda sorumluluğumuzun büyüklüğünü fazla hissetmeden, fakat yaz tatilimizi, tarihi bir sokağın rölovesini çıkartarak değerlendirdiğimiz, bu konudaki ilk işimiz ve bir grup çalışması olduğu için sevinçliydik. Bu yüzden özverili ve sistemli bir şekilde çalıştık. İş iyi yürütmemizin en büyük sebeplerinden biri Kapanca Sokak ve çevre sakinleriyle olan ilişkilerimizdi. Sokağımızı onlarsız, çocuklarsız düşünemezdik zaten. Çalışmalarımız sırasında, ölçü almada, çizim, plan çıkarmada v.s. bize hep kapılarını açık tuttular. Küçük çocuklardan yaşlılarına kadar, hep bize alışkanlıklarını, kaldırım kenarına oturarak, çizim yapıp, plan çıkarmada v.s. bize hep kapılarını açık tuttular. Küçük çocuklardan yaşlılarına kadar, hep bize alışkanlıklarını, kaldırım kenarına oturarak, çizim yapıp, plan çıkarmada v.s. bize hep kapılarını açık tuttular. Küçük çocuklardan yaşlılarına kadar, hep bize alışkanlıklarını, kaldırım kenarına oturarak, çizim yapıp, plan çıkarmada v.s. bize hep kapılarını açık tuttular.

Kapanca Sokakta pazar günleri sütçünün çingirak sesleri, çocukların koşuşturması ve kuş seslerinden başka birşey duyulmaz. Gözlerini bağlayıp, buraya getirdiğiniz bir insan İzmit'in bir sokağında olduğunu ve hemen iki cadde aşağıdan gürültülü bir E-5 yolunun geçtiği tahmin edemez.

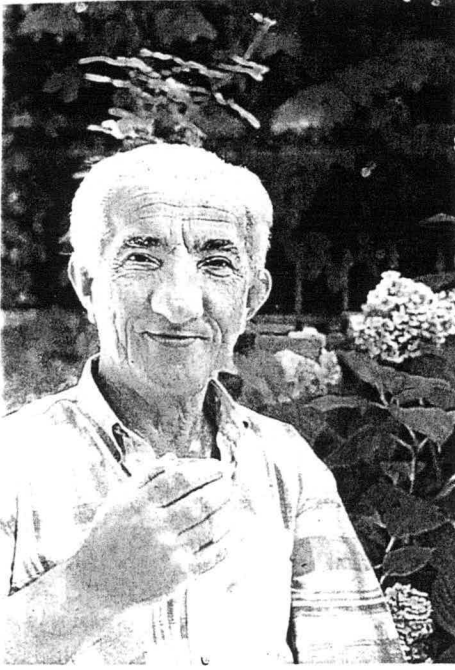
Kapanca Sokağına gelip de 23 numaralı evde, ağaçların bütün tonlarıyla rengarenk hale getirdiği, bahçe içindeki Kemal Amca'nın evine gitmeden yapamazsınız. Etrafınızda insanları seven kediler dolaşırken, Kemal Amca'nın tadına doyumlanmayan sohbetiyle çayınızı yudumlayabilirsiniz.

İşte o zaman size, belki de bu projenin nasıl bittiğini anlatacak ve bize de artık söyleyecek söz bırakmayacaktır...

GALİP PINAR, METİN KARATAŞ, HAVVA KANBUR - (Y.T.Ö. Mimarlık) - (GALATA GRUBU)

Galata Grubu'nun Kapanca günleri, yoğun emek, coşku ve dayanışma içinde geçti

Kapanca Sokağı'ndan Kemal Arca
sizi çaya davet ediyor.

Kapanca Sokağı projesi'nin sergisine, sokak sakinlerinden Kemal Arca'nın çağrısını içeren davetiyeler büyük coşku ve renk kattı...

KAPANCA ÇALIŞMASINA KATILAN GALATA GRUBU ÜYELERİ

ERDAL ALTINSOY	GALİP PINAR
ÖZGÜR DEMİRALP	SERDAR ÇAKMAK
HAYVA KANBUR	NİVER SİLİMLİ
ESİN KÖYMEN	TÜRKER YILDIRIM
MERAL OĞUZ	ELİF ÖNER
FATOŞ SOYKAN	JÜLİDE KAZAS
ARGİN AKDOĞAN	Proje Danışmanı:
METİN KARATAŞ	YILMAZ KUYUMCU

k a p a n c a

İZMİT KAPANCA SOKAĞI RÖLEVE PROJESİ İZMİT KAPANCA SOKAĞI RÖLEVE PROJESİ İZMİT KAPANCA SOKAĞI RÖLEVE PROJESİ

GALATA GRUBU Kapanca Sergisi

Tan yüzyıl dendi Kapanca Sokağı. Sizi bekledi. Anıyı, dıyanıyı, gününün başı ve doğu arkası ile izmit in ne güzel bir kenti olduğunu kendimize hatırlat. Dendi. Sizin ve çocuklarınız için ve bütün gelecek kuşaklarımız için. Sektörümüzü Kapanca Sokağı. Sektörümüzü o caddenin o caddesinden. O daim ki duca objeleri tekerledi yüreyi, sonra kışlar. Kendine has müziğini yitirmek istemeyi Kapanca Sokağı. Dendi ve uykuları.

Simdi yüzyıl sonra, tam da gelişmiş dünyanın varlığını, yepyeni dokunulmuş yapıları, kendine kattığı kurullarına HOCACILDINIZ diyen Kapanca.

Sizi bekliyor!

KOCAELİ VALİLİĞİ / KOCELİ KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
MİMARLAR ODASI
İSTANBUL BÜYÜKKENT ŞUBESİ / KOCAELİ TEMSİLCİLİĞİ

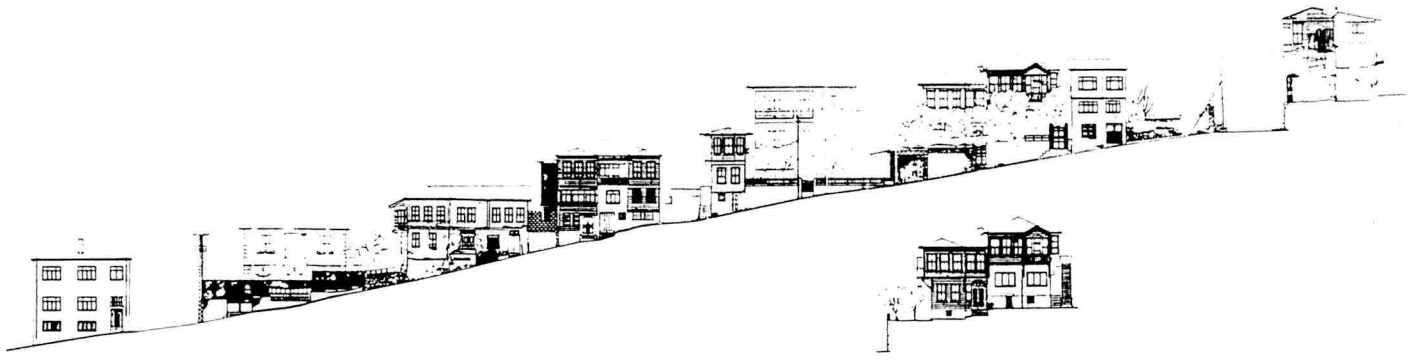
12-26 AĞUSTOS 1993
KAPANCA SOKAK - SABANCI KÜLTÜR MERKEZİ
Açılış: 12 Ağustos 1993 Saat: 19.00
Kapanca Sokağı

Kapanca Sokağı projesi'nin izmit'deki sergisi, uzun yıllardan bu yana kentte tarihsel çevre duyarlılığını gündeme getiren ilk büyük etkinlik oldu...

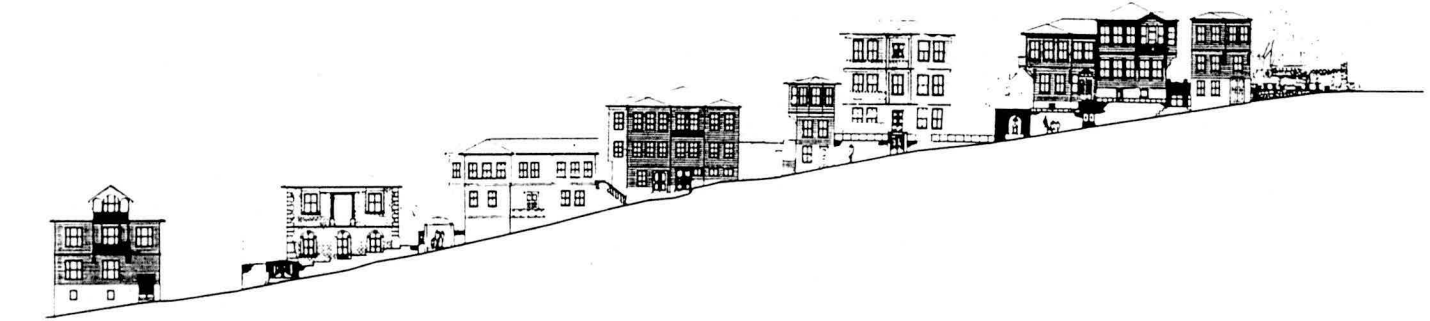

Kapanca Sokak cephe rölevesi

restorasyon önerisi

Kapanca Sokak cephe rölövesi

restorasyon önerisi

Sayın Kapanca Sokak Sakinleri,

İZMİT/KOCAELİ

Hızlı büyüme ve sanayileşmenin yıpratıcı etkileriyle karşı karşıya kalan İzmit'de, kentimizin geçmişten gelen zengin tarihsel kimliğini geleceğe de aktarabilmek için, sadece birkaç güzel sokağımız ve bu sokaklardaki yine az sayıdaki eski evlerimiz kaldı.

Bunlardan Kapanca Sokak, gerek kent merkezleriyle olan yakın bağlantısı; gerekse hala ayakta duran ve sizlerin özverileriyle "yaşayan binalar" olma şansını yaklayan eski evleriyle, İzmit'in güzel geçmişini gelecek kuşaklara da aktaracak tek tarihsel belge niteliği taşıyor.

Bu bölgenin daha fazla yıpranmaması için, Kapanca Sokağı, İzmit'in görülmesi ve izlenmesi gereken bir tarihi ve turistik merkezi haline getirmek istiyoruz. Amacımız, İstanbul'da, Antalya'da, İzmir'de ve ülkemizin başka bir çok yerinde de gerçekleştirildiği üzere, Kapanca Sokağı'nı, İzmit'te "örnek bir tarihi sokak" olarak restore etmek; böylece siz değerli sokak sakinlerinin bu tarihsel çevrede daha sağlıklı ve uygarca yaşamanızı sağlamak. aynı zamanda yine bu örnek sokağımızı, İzmit'in kültür ve turizm yaşantısına kazandırmaktır.

Bu çerçevede, sizlerin de tanık olduğunuz üzere, Mimarlar Odası'na bağlı İstanbul Tarihsel Çevre Araştırma Grubu'ndaki mimarlık öğrencileri ve öğretim üyelerinin katılımıyla, sokaktaki tüm evlerin rölövelerini (upkı çizimlerini) çıkartmaya başladık.

Bu çalışmayı, yine tüm evlerin eskiyen cephelerini, yıpranan çatılarını ve yıkılan bahçe duvarlarını onarmak üzere, "restorasyon projeleri" çalışması izleyecek.

Ve, projelendirme bu yıl tamamlandıktan sonra, Kültür Bakanlığı'nın desteğiyle, 1994 yılı içinde Kapanca Sokağı'nın "örnek bir tarihi sokak" olarak düzenlenmesi çalışmaları yapılacak. Bu çalışma sırasında, tüm tarihi evlerin cephelerindeki eskimiş ahşap malzemeler yenilenerek boyanacak, çatılar tamir edilecek ve aktarılacak, sokağın özgün döşemesi korunarak, kaldırımlar ve bahçe duvarları, tarihsel özelliklerine uygun olarak yenilenecek.

Sokaktaki yeni binaların ise cepheleri dekore edilerek, tarihi komşularına uyumlu hale getirilecek. Böylece Kapanca Sokak, bugünlere dek tarihsel kimliğini koruyabilmiş olmasının karşılığını da almış olacak; "ödüllendirilmiş" olacak...

Bu çalışma süresince, Kapanca Sokağı sakinlerinin ve eski ev sahiplerinin hiç bir maddi katkısı ve gideri olmayacağını da ayrıca belirtmek isteriz. Tüm giderler İzmit Valiliği ve Kültür Bakanlığı'na karşılanacak. Sokak sakinlerine ve ev sahiplerine düşen ise, sadece bu çalışmayı sürdüren ekiplere yardımcı olmak, kolaylık göstermek, onlarla dost ve arkadaşça ilişkiler kurmak.

Kapanca Sokak Tarihsel Çevre Yenileme Projemiz, tüm sokak sakinlerine, ev sahiplerine ve İzmitlilere hayırlı olsun.

İlgi ve duyarlılığınız için, şimdiden teşekkürlerimi iletiyorum.

Saygılarımla,

Kocaeli Valisi Kemal
Nehrozoğlu'nun Kapanca
Sokak projesi için sokak
sakinlerine gönderdiği
mektup

UYGARLIKLARIN "GİZLENDİĞİ" İL: KOCAELİ

(NICOMEDIA KENTİ)

AYNUR ARTAR

Sanat Tarihçesi

İzmit Müzesi Uzmanı

Kocaeli, İlkçağda Bitinya bölgesi içinde yer almaktadır. Asya-Avrupa kültürleri doğal geçiş yolları üzerinde önemli bir jeopolitik konuma sahip olan İzmit'te en eski yerleşim yeri Karamürsel İlçesi yakınındaki Valide Köprü höyüğüdür.

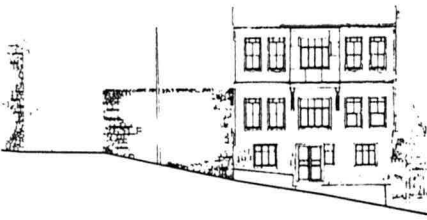
Yazılı kaynaklarda tarih sahnesine geçişi ise M.Ö. 712 yılında Megaralı bir grup göçmenini İzmit'in karşısında Başis kale mevkiinde ASTAKOS adıyla bilinen koloni kentini kurmaları ile olmuştur. Astakos M.Ö. 500-435 yılları arasında bağımsız bir kent olarak adına sikke bastırmış, M.Ö. 435'te ise Atina'nın egemenliğine girerek bağımsızlığını yitirir. Daha sonra bir sürü Hellenistik krallar arasında el değiştirmiştir.

M.Ö. 262'de Bitinya Kralı I. Nicomedes harabeye dönen Astakos kentini bırakarak bugünkü İzmit'in yerinde kendi adına taşıyan Nicomedia kentini kurar ve Astakos halkını buraya yerleştirir. Çevresini surlarla çevirterek (1) kendi sarayını inşa ettiren I. Nicomedes ve onu izleyen 150 yıl içinde kültür, imar, ticaret etkinlikleri ile gelişen kent büyük bir hellenistik kente dönüşmüştür. M.Ö. 1. yüzyılda Pontus kralı Mitridates ve Romalılar arasında çıkan savaşlarda kent tahrip olur. M.Ö. 74'de Roma'ya bağlanır.

Roma idaresi döneminde M.Ö. 1. y.y.'da Bitinya'nın merkezi (Metropolis'i) olan İzmit tapınakları, tiyatro, forum, saraylar, çeşme binası, sütunlu caddeler, darphane, silah fabrikası, tersane gibi dini, resmi, sivil ve askeri yapılarıyla Roma, Antakya, İskenderiye'den sonra o günkü dünyanın 4. büyük kenti haline gelir. (2)

Bizans döneminde gittikçe önemini yitirmeye başlayan kent 1328'de Orhangazi zamanında Osmanlı topraklarına katılmış, kurtuluş savaşında geçici bir işgale uğrayan İzmit, 28 Haziran 1921'de yeniden Türk egemenliğine geçmiştir.

1) Sur kalıntılarını kısmen de olsa bugün görebiliyoruz. İç Sur Kalıntıları Orhan canisinin kuzey kesiminde bulunmaktadır. Dış Kale Kalıntıları Tabakhane mahallesinde bulunmaktadır. İç Kale Kalıntısı, Yuvarlak Burç Tabakhane caddesi 2. sokakta bulunmaktadır. 2) Temel hafriyatlarında eski kent dokusuna rastlanılmaktadır. İzmit'in merkezinde eski hal bloku içinde bir tapınağın varlığı tespit edilmiş, ayrıca önemli su yolları şehir dokusu içinde uzayp gitmektedir.

Sokak bitimi rölevesi

Anfi - Tiyatro önerisi

BİR SOKAK SAKİNİNİN MESAJI

"Bence herşey kendi güzelliğiyle yaşar. Bunu en iyi gördüğümüz yerler tarihi çevrelerdir. Ama insanlarımız bunun bilincinde değiller. Yaklaşık bir aydır sokağımızda genç mimarlar çalışmaları yapıyorlar. Evlerimiz daha şimdiden onların çalışmalarıyla sanki yeniden dirildi. Artık sokağımızda yürürken, doğduğumuz günden beri gördüğümüz yerlere daha başka gözlerle bakıyoruz. Dikkat etmeden geçtiğimiz bir kapı, bir pencere kenarı artık gözümüze bambaşka gözüküyor. Genç arkadaşlarımızın çalışmalarına bakarken bu güzellikleri de görmeyi öğrendik. Onların başaracaklarına inanıyoruz. Sokağımızda yapılan çalışmalar çok güzel ortamlarda geçiyor. Biz onlara gıpta ile bakıyoruz. Onlarla kurduğumuz diyaloglar bizi ilk başlardaki çekingenliğimizden kurtardı. Onlara inanıyoruz. Ben mahalle sakini olarak genç arkadaşlarımızı bu çalışmalarından dolayı kutlarım."

Ebru Okanlar / Kapanca Sokağı

Kapanca Sokak sakinlerinden küçük Salih, projenin en çoşkulu destekçisi oldu